

20 JANUARI 2019

“ONDER ONS”

EEN ONDERZOEK NAAR HET UITEN VAN SEKSUELE
IDENTITEIT IN HOMOCAFÉS IN GRONINGEN

ONDERZOEKSBEGELEIDERS:
B. DE HAAS
A.T. OOSTERHOFF

NOORTJE WEERS
S2976625
DEFINITIEVE VERSIE
BACHELOR SOCIALE GEOGRAFIE EN
PLANOLOGIE
FACULTEIT RUIMTELIJKE WETENSCHAPPEN
RIJSUNIVERSITEIT GRONINGEN

Samenvatting

Ieder mens is een seksueel wezen en is om deze reden een seksueel burger. Seksueel burgerschap is een begrip dat tal van verschillende definities kent. Het begrip geeft aan dat een mens altijd een seksueel burger is, in zijn of haar acties, wensen, wil, structuur en eis van culturele krachten. Daarnaast ontwikkelt ieder mens een seksuele identiteit. Voor vele homoseksuele individuen is het creëren van een seksuele identiteit een uitdaging omdat het verschilt van de manier waarop heteroseksuelen dat ontwikkelen. Verschillende modellen proberen de ontwikkeling van een individu ten aanzien van zijn/haar seksuele identiteit te verklaren. Het creëren van een seksuele identiteit is voor veel homoseksuele individuen een ingewikkeld proces en het bijwonen/bezoeken van homo-gerelateerde activiteiten, zoals het bezoeken van een homocafé, kan het ontwikkelen hiervan bevorderen. Een voorbeeld van een plek wat exclusief terrein biedt aan de homoseksuele gemeenschap van een maatschappij is een homocafé. Homocafés kunnen ervaren worden als plekken waar homoseksuelen zich veilig voelen en er een hoog tolerantieniveau heerst. In dit onderzoek is ingegaan op de vraag in hoeverre homocafés bijdragen aan het uiten van een seksuele identiteit bij niet-heteroseksuele bezoekers van homocafés in Groningen. In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van een kwantitatieve onderzoeksmethode, namelijk het afnemen van enquêtes bij drie homocafés in Groningen. De uitkomsten van dit onderzoek wijzen uit dat er geen verband bestaat tussen het motief dat iemand heeft om naar een homocafé te gaan, en de houding die iemand heeft ten aanzien van zijn/haar seksuele gerichtheid. Op basis van dit onderzoek kan geconcludeerd dat er een verband ontbreekt tussen het bezoeken van een homocafé voor en het openlijker uiten van de seksuele identiteit van het individu.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding:.....	1
1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen.....	2
1.3 Structuur scriptie onderzoek	2
2. Theoretisch kader	3
2.1 Seksueel burgerschap	3
2.2 Seksueel burgerschap en homoseksualiteit.....	3
2.3 Homoseksuele identiteit	4
2.4 Publiek en privaat.....	5
2.5 Conceptueel model	6
3 Methodologie	7
3.1 Opzet enquête	7
3.2 Dataverzameling.....	7
3.3 Ethische overwegingen	8
3.4 Data-analyse	9
4 Resultaten.....	10
4.1 Persoonskenmerken van bezoekers van homocafés in Groningen.....	10
4.2 Motief om een homocafé te bezoeken.....	11
4.3 Houding ten aanzien van seksuele gerichtheid.....	12
5 Discussie	14
5.1 Uitleg resultaten.....	14
5.2 Kanttekeningen gevonden resultaten	16
5.3 Aanpassing Conceptueel model.....	16
5.4. Aanbevelingen	17
5.5 Sterke en zwakke punten	17
6. Conclusie	18
Referenties.....	19
Bijlagen	21
Bijlage 1 - Overzicht belangrijkste concepten vanuit de literatuur	21
Bijlage 2 – enquête.....	24

1. Inleiding

1.1 Aanleiding:

Onlangs verscheen er in The New York Times (2017) een artikel met de kop ‘*How gay should a gay bar be?*’. Aanleiding voor dit artikel was een prijs die homocafé The Abbey kreeg voor ‘*Best gay bar of the world*’. Dit homocafé heeft in de loop der jaren steeds meer heteroseksuele bezoekers gekregen. Vele vaste gasten denken dat het toegenomen aantal heteroseksuele bezoekers de reden van bestaan doet verwateren. Waar homocafés eerder exclusief terrein waren voor homoseksuele gasten, moet er nu meer plaats gemaakt worden voor heteroseksuele bezoekers. Deze verandering van samenstelling doet binnen de homocultuur veel stof opwaaien. Schiet de verandering van samenstelling van gasten het doel van een homocafé voorbij? (New York Times, 2017).

Het ontstaan van een homocafé kan ten delen worden afgeleid vanuit de subgemeenschap die homoseksuele hebben gecreëerd als reactie op de heteroseksuele norm (Richardson, 2015). Het creëren van een veilig plek is voor veel homoseksuele individuen* belangrijk om op deze manier afstand te kunnen nemen van maatschappelijke stigma’s (Croff et al. 2017). De sociale rol die homocafés hebben is een belangrijk aspect voor de seksuele identiteitsvorming van homoseksuele individuen (Horowitz & Newcomb, 2002).

De ontwikkeling tot een volledige seksuele identiteit is een complex en ingewikkeld proces voor veel homo’s. Veel homo’s zijn namelijk niet opgegroeid in een cultuur met gelijkgestemden, waaraan ze hun identiteit kunnen afleiden. Wanneer een individu geconstateerd heeft dat hij/zij homoseksueel is kan dat tot gevolgen hebben dat diegene seksueel gedrag gaat vertonen dat overeenkomt met zijn/haar identiteit. Het vormen van een seksuele identiteit bij homoseksuelen kan bevorderd worden door het bezoeken van homo-gerelateerde activiteiten. (Rosario et al. 2006).

Volgens Haslop et al. (1998) is een homocafé een plek waar homo’s expressie kunnen geven aan een eigen subcultuur. Dit kan mede worden bevorderd door een eigen unieke identiteit, uitgedrukt in een stijl en kleding. Croff et al. (2017) stellen in hun artikel dat homocafés veilige havens zijn voor de homoseksuele gemeenschap. In hun artikel stellen ze dat deze veilige havens nodig zijn door de maatschappelijke stigma’s, deze stigma’s hebben voornamelijk betrekking tot geweld tegen homo’s. Daarnaast is een homocafé een besloten plek waar homoseksualiteit getolereerd worden.

*binnen dit onderzoek wordt onder homoseksuele identiteiten individuen verstaan die zich aangetrokken voelen tot een persoon van hetzelfde geslacht (homoseksueel/lesbisch) of individuen die zich zowel aangetrokken voelen tot hetzelfde geslacht als tot een ander geslacht (biseksueel). Afgekort: homo’s

Deze tolerantie is niet altijd even vanzelfsprekend in het publieke domein (Richardson, 2000). Richardson (2000) stelt dat er verschil is tussen de heteroseksuele en homoseksuele norm wat betreft tolerantie over het openlijk uiten van seksuele identiteit van een individu. Een homocafé kan een toevluchtoord zijn om in een veilige omgeving een seksuele identiteit te uiten.

1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Probleem: Homocafés geven voor veel homoseksuele individuen de mogelijkheid om in een veilige omgeving een seksuele identiteit te vormen en te uiten. Homocafés zijn veilig omgevingen omdat ze vrij zijn van bepaalde maatschappelijke stigma's, zoals geweld tegen homoseksuelen. Daarnaast is het een plek waar homoseksualiteit getolereerd wordt. In deze rapportage zal ingegaan worden of deze omgeving dan ook invloed heeft op het uiten van een seksuele identiteit. Dit onderzoek zal een aanvulling zijn op de bestaande literatuur naar homocafés in relatie tot het uiten van een seksuele identiteit.

Doel: Dit onderzoek beoogt het mogelijke verband te onderzoeken tussen een homocafé en het openlijk uiten van een seksuele identiteit van een individu. Het kan inzichten verkrijgen over de mogelijke functie die een homocafé heeft voor homoseksuelen wat betreft het uiten van hun imago.

Hoofdvraag: In hoeverre dragen homocafés in Groningen bij aan het uiten van een seksuele identiteit bij niet-heteroseksuele bezoekers van een homocafé?

Deelvragen:

1. Wat zijn de belangrijkste persoonskenmerken van de niet-heteroseksuele bezoekers van homocafés in Groningen?
2. Wat is het algemene motief van niet heteroseksuele individuen om naar een homocafé te gaan? En waarom specifiek dit homocafé in Groningen?
3. Wat is de houding van de niet-heteroseksuele bezoekers van homocafés ten aanzien van hun seksuele oriëntatie?

1.3 Structuur scriptie onderzoek

Deze scriptie wordt vervolgd met een theoretisch kader in hoofdstuk 2, hierin worden de belangrijkste begrippen uiteengezet. De methodes gebruikt voor dit onderzoek zullen uiteengezet worden in hoofdstuk 3. Het daarop volgend hoofdstuk 4 zal de resultaten

presenteren. In hoofdstuk 5 zal de discussie over dit onderzoek plaatsvinden met daarin aanbevelingen en hoofdstuk 6 zal een afsluitend hoofdstuk zijn met daarin de conclusie.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt er een theoretische basis gelegd waarop dit onderzoek is gebaseerd. De belangrijkste concepten processen en begrippen komen aan bod, zoals seksueel burgerschap, (vorming van) seksuele identiteit, en homocafés.

2.1 Seksueel burgerschap

Seksueel burgerschap is een begrip dat tal van verschillende definities kent (Richardson, 2000; Brown, 2006). Richardson (2000) stelt een relatie tussen burgerschap en seksualiteit vast aan de hand van seksuele rechten: sociale regelgeving (*social regulation*), recht op seksueel plezier (*right to sexual pleasure*), en het recht op zelf controleren van het lichaam (*rights of bodily self-control*). Heteroseksualiteit is volgens Richardson (2000) de geïnstitutionaliseerde norm, waar seksuele relaties en gedragingen van afgeleid zijn. Heteroseksualiteit is ‘normaal’ en ‘natuurlijk’, volgens deze geïnstitutionaliseerde norm. Afwijkingen van deze norm wordt daarin als ‘onnatuurlijk’ gezien. In een later artikel schrijft Richardson (2015) dat er een verandering plaats heeft gevonden in de definitie van seksuele rechten, zoals de erkenning van de *Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender* (LGBT) gemeenschap, en daarmee ook een verandering van het begrip seksueel burgerschap.

Brown (2006) beargumenteert dat er vaak verschillende opvattingen zijn over het begrip seksueel burgerschap, veel van deze opvattingen geven volgens hem niet een complete uitleg over het begrip. Volgens Brown is seksueel burgerschap een overgevoelig concept geworden omdat seksueel burgerschap een bepalende factor is bij het toewijzen van bepaalde rechten (en in mindere mate verantwoordelijkheden). Het begrip burgerschap is volgens Brown altijd in relatie tot seksualiteit. Daarnaast beweert hij dat seksualiteit een bepalende factor is om rechten te verkrijgen. Een burger is altijd een seksueel burger, in zijn/haar acties, wensen, wil, structuur en eis van culturele krachten. Volgens Brown gaat deze definitie van het begrip seksueel burgerschap ook op voor homoseksuele burgers.

2.2 Seksueel burgerschap en homoseksualiteit

Haslop et al. (1998) stellen dat heteroseksualiteit als norm wordt genomen bij het vormen van een seksuele identiteit. Echter, door een steeds grotere acceptatie van homoseksualiteit hoeven

homoseksuele individuen niet langer ‘onzichtbaar’ te zijn. Deze ontwikkeling brengt met zich mee dat homoseksuelen uitgedaagd worden om een eigen definitie van het begrip seksuele identiteit te ontwikkelen, op een manier wat heteroseksuele mensen niet hoeven. Verder bespreekt het artikel drie aspecten van de homo-identiteit: eigen-identiteit (*self-identity*) hiermee wordt de individuele perceptie bedoeld; waargenomen identiteit (*perceived identity*) dit gaat over de identiteit die door ander wordt waargenomen en gepresenteerde identiteit (*presented identity*) dit is de perceptie die andere hebben in een sociale setting. Ook Mepschen et al. (2010) stellen in hun artikel dat heteroseksualiteit de norm is. Zij benadrukken het belang van het accepteren van deze opvatting over seksualiteit omdat dit cruciaal is voor het versterken van respect en gendernormen. Gendernormen zijn sociale normen waar mannen en vrouwen zich volgens een bepaalde cultuur aan zouden moeten houden (Cense et al, 2017).

2.3 Homoseksuele identiteit

Meerendonk & Probst (2004) beschrijven in hun artikel een zes fasen model, te zien in tabel 1. Dit model geeft het proces weer waar een homoseksuele individu doorheen moet gaan om een volledige homoseksuele identiteit te vormen. Volgens Meerendonk & Probst is het vormen van een seksuele identiteit een lineair proces is. Wanneer iemand fase 6 heeft bereikt heeft iemand een volledige homoseksuele identiteit ontwikkeld. Dit model kan helpen om de ervaringen van een individu op seksueel gebied te voorspellen, formuleren en te normaliseren. (Horowitz & Newcomb, 2002).

Tabel 1: zes fasen model tot homoseksuele identiteitsvorming (Meerendonk & Probst 2004)

Fase	Beschrijving	Uitleg
1	Verwarring van identiteit (<i>identity confusion</i>)	Bevat vragen en veronderstellingen over de seksuele gerichtheid van een individu, gebaseerd op homoseksuele acties, gedachtes en gevoelens.
2	Vergelijking van identiteit (<i>Identity comparison</i>)	Bevat gevoel van isolatie en vervreemding wanneer het verschil tussen zichzelf en de heteroseksuele ander duidelijk wordt.
3	Tolerantie van identiteit (<i>identity tolerance</i>)	Toenemende acceptatie tot een eigen homoseksuele identiteit, zoekt andere homoseksuele mensen om sociale, seksuele en emotionele behoeftes te vervullen.
4	Acceptatie van identiteit (<i>identity acceptance</i>)	Selectieve onthulling over seksuele gerichtheid naar anderen, meer positieve kijk op homoseksualiteit en ontwikkeling van een netwerk van homoseksuele vrienden, nog steeds bezig met het passeren van strategieën.
5	Trots op identiteit (<i>identity pride</i>)	Gevoel van trots ten aanzien van een homoseksuele identiteit en sterke loyaliteit naar homoseksuelen, heteroseksualiteit is van mindere waarden.
6	Synthese van identiteit (<i>Identity synthesis</i>)	Ziet zichzelf als een persoon met meerdere kanten, homoseksualiteit is maar één kant. Seksuele identiteit niet langer verborgen, openbaring is geen issue meer.

Horowitz & Newcomb (2002) bekritisieren dit model omdat het empirisch niet bevestigd kan worden. Bovendien zijn ervaringen van veel individuen veel complexer dan wat het model toestaat. Horowitz & Newcomb (2002) gebruiken in hun artikel een ander model, ze vinden bovenstaand model te lineair en beargumenteren dat het ontwikkelen van een seksuele identiteit uit een vloeiend proces bestaat en veranderd kan worden wanneer iemand in interactie is met anderen. Dit betekent dat de seksuele gerichtheid van een individu geen ‘eindpunt’ heeft, seksuele gerichtheid kan in de loop van het leven veranderen. Volgens deze theorie is iemand volledig seksueel ontwikkeld wanneer een individu seksualiteit als positief ervaart en diversiteit binnen seksualiteit tolereert. Horowitz & Newcomb (2002) komen vervolgens met een nieuw model, dat vergelijking vertoont met bovenstaand model maar meer gericht is op de interactie van een individu op een groep (zie tabel 2).

Tabel 2: Groep-lidmaatschap identiteitsmodel. (Horowitz & Newcomb, 2002)

Fase	beschrijving	Uitleg
1	Bewustwording (<i>awareness</i>)	De individu wordt bewust van het verschil met de heteroseksuele norm, en wordt bewust van het bestaan van homoseksuele mensen.
2	Verkenning (<i>exploration</i>)	Een individu probeert zijn/haar positie binnen een relatie tot een referentiegroep te definiëren, met betrekking tot houding en samenstelling.
3	Verdieping / inzet (<i>deepening/commitment</i>)	Wordt gekenmerkt doordat een individu streeft naar een persoonlijke relatie tot zijn/haar referentiegroep en de mogelijk consequenties hiervan. Een individu wordt verder bewust van de waarde van de homoseksuele gemeenschap.
4	Verinnerlijking/synthese (<i>internalization/synthesis</i>)	De ‘laatste ontwikkelingsfase’. Waarin een individu zich bewust is dat hij/zij behoort tot een minderheidsgroepering, deze identiteit internaliseert en synthetiseert in zijn/haar zelfbewustzijn. Deze synthese wordt gereflecteerd in gevoel van volbrenging, veiligheid, en de mogelijkheid om zelfconcepten te behouden tegenover context .

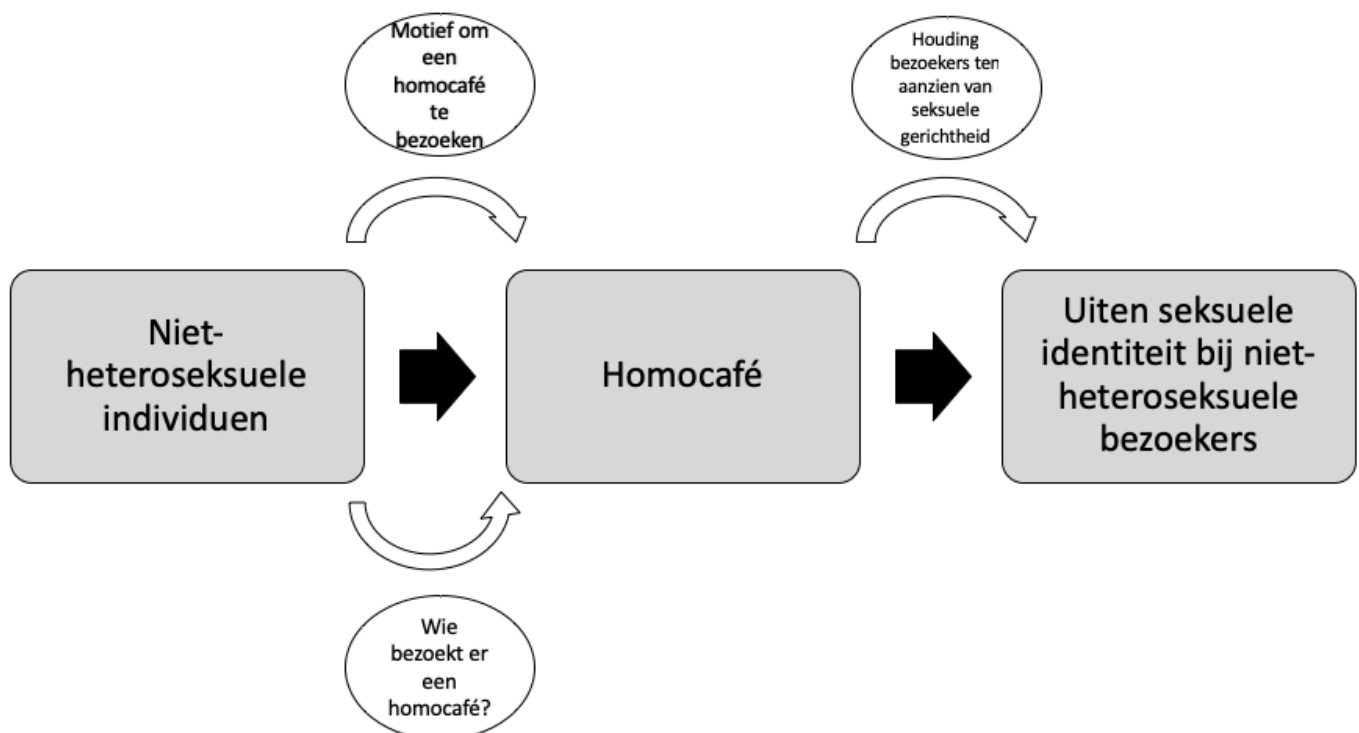
2.4 Publiek en privaat

Al is seksueel burgerschap een begrip dat veel verschillende definities kent, een gegeven is dat een mens een seksueel wezen is. Dit brengt met zich mee dat seksueel burgerschap vaak de grenzen doorkruist tussen het publieke en private gebied. Niet alleen doorkruisen ze elkaar, het is soms gecompliceerd met elkaar verweven. Wat seks voor een ieder in mag houden, het gaat daarbij in ieder geval over biofysische processen, die zowel gaan over de machtsrelatie tussen de seksuele burgers en de staat als over de relatie tussen seksuele burgers onder elkaar (Brown, 2006). Het publieke en private gebied staat vaak op gespannen voet met elkaar, een recente sociale beweging illustreert dit. Homoseksuele burgers vragen namelijk meer aandacht voor meer publiekelijke tolerantie met betrekking tot het uiten van seksuele handelingen tussen mensen van hetzelfde geslacht. Veel mensen tolereren dit zolang het in het privé domein blijft. Een veel gehoord argument daarbij is: ‘Ik vind het prima wanneer ‘ze’ het in hun eigen huis

doen en zolang ik het niet hoeft te zien of hoeft te horen'. (Richardson, 2000). De ruimte om verder uit te weiden over dit onderwerp is er niet, zie hiervoor het artikel van Richardson (2000). Het punt wat echter wel gemaakt kan worden is dat een homobar een brug kan slaan tussen de private en publieke sfeer. Een homocafé kan namelijk het publieke front zijn voor de homoscene en kan hiermee de kloof tussen privaat en privé verkleinen (Mattson, 2014). Bovendien is een homocafé is een plek waar homoseksuele bezoekers expressief kunnen zijn en hun imago kunnen tonen (Haslop, 1998).

2.5 Conceptueel model

De relatie tussen de verschillende theoretische aspecten zijn weergegeven in het conceptueel model, zie figuur 1. Op basis van de literatuur is de voorspelde theorie dat het bezoeken van een homocafé door niet-heteroseksuele individuen invloed heeft op het uiten van een seksuele identiteit. Verder hebben de niet-heteroseksuele bezoekers van deze homocafés verschillende motieven om een bezoek te brengen, ook weergegeven in het model. Ten slotte kan de houding die bezoekers hebben ten aanzien van hun seksuele gerichtheid ook invloed hebben op het uiten van hun seksuele identiteit, zoals Meerendonk en Probst (2004) en Horowitz en Newcomb (2002) ook voorspelden in hun modellen.

Figuur 1: conceptueel model

3 Methodologie

Dit hoofdstuk zet de keuzes voor de gekozen onderzoeksmethodes uiteen. Twee methodes lagen voor de hand voor dit onderzoek, namelijk het afnemen van enquêtes en het houden van interviews. De keuze voor dit onderzoek is gevallen op het afnemen van enquêtes omdat mensen meer bereid zijn om een enquête in te vullen dan om een tijdrovend interview af te leggen. Daarnaast, is het afnemen van enquêtes een manier om veel respondenten te krijgen (Fowler, 2014).

3.1 Opzet enquête

De vragen voor de enquête zijn volgens de richtlijnen gegeven in Key Methods of Geography opgesteld (Clifford et al, 2010).. Een tabel, te vinden in de bijlage, geeft een overzicht van belangrijkste begrippen, gebaseerd op de literatuur. De definitie, operationalisering en de enquêtevraag waaraan het begrip is verbonden staat in de tabel. De volledige enquête is tevens te vinden in de bijlage van deze rapportage.

3.2 Dataverzameling

In de volgende drie homocafés zijn enquêtes afgenomen: Café/Cafetaria Ons Moeke (Paterswoldseweg 42, 9726 BE Groningen); Café de Prins (Zwanestraat 3 , 9712 CH Groningen) en Café de Rits (Pottbakkersrijge 2, 9718 AE Groningen), zie hiervoor kaart 1. Deze drie homocafés zijn tevens de enige homocafés in Groningen. Naar de wens van de café-eigenaren is er voor gekozen om op verschillende manieren de enquêtes af te nemen. De doelgroep van dit onderzoek was: een ieder die bezoeker was van de desbetreffende homocafés.

Café Ons Moeke is naast een café ook een cafetaria en gasten kunnen aan de bar ook eten nuttigen. Bij Café Ons Moeke heeft de café-eigenaresse zelf op donderdagavond 8 november 2018 de enquêtes afgenomen. De eigenaresse

Kaart 1: homocafés Groningen

heeft bij elke bestelling die ze opnam een enquête aan haar gasten overhandigd. Vervolgens is de onderzoeker op vrijdag 9 november 2018 langsgekomen om vanaf 18.30h de enquêtes af te nemen. Het drukste moment van de dag bij Ons Moeke is rond 18.30h, vandaar dat er voor gekozen is om op dat moment langs te komen. Helaas was het die avond niet druk en zijn er weinig enquêtes afgenomen in Café Ons Moeke.

Vervolgens zijn er op donderdag 8 en 9 november 2018 enquêtes afgenomen in Café de Prins, vanaf 21.00h. Om 22.00h en 23.00h is Café de Prins nog een keer bezocht om enquêtes af te nemen. Er is voor gekozen om elk uur langs te komen zodat zo weinig mogelijk gasten gestoord werden. Er waren namelijk, zeker om 21.00h, niet veel cafébezoekers. Continu in het café aanwezig zijn kon een mogelijk druk geven aan de gasten om de enquête in te vullen.

Ten slotte is er, op verzoek van de eigenaar van Café de Rits, op 15 november 2018 vanaf 22.00h tot 23.30h enquêtes afgenomen. Er was die avond een borrel van de LGTB studentenvereniging Ganymedes. Op donderdag 8 november 2018 zijn er enquêtes op de tafels en bar van Café de Rits gelegd. Donderdag 15 november 2018 zijn deze enquêtes grotendeels ingevuld teruggegeven aan de onderzoeker.

3.3 Ethische overwegingen

Een onderzoek over het onderwerp (homo)seksualiteit vereist zorgvuldigheid en betrouwbaarheid bij het afnemen van enquêtes en het analyseren van de verkregen data. Voorkeur ging daarom uit naar het persoonlijk afnemen van de enquêtes, dit was door de wens van de caféeigenaren niet altijd mogelijk. Een nadeel hiervan is dat er geen zekerheid is of de cafégasten zich vrij voelden om het invullen van de enquête te weigeren. Een incident bij een van de cafés benadrukte dit nadeel.

Bij het afnemen van de enquêtes waar de onderzoeker zelf bij aanwezig was benadrukte de onderzoeker dat de enquête anoniem was en dat er betrouwbaar met de gegevens om zou worden gegaan. De gegevens zullen binnen de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen blijven en bij de respondenten die hun emailadres hebben achtergelaten om deze rapportage te ontvangen. De respondenten konden op een apart formulier hun emailadres achterlaten zodat niet bekend werd welk emailadres behoorde bij welk ingevulde enquête. Daarnaast is er benadrukt dat de respondent te allen tijde, zonder vermelden van een reden, het onderzoek mocht stoppen. Voorafgaand aan het onderzoek konden de respondenten aankruisen dat hun gegevens gebruikt mochten worden voor onderzoek, zie hiervoor de enquête in de bijlage.

3.4 Data-analyse

Nadat de gegevens verzameld waren konden de gegevens geanalyseerd worden. Een softwareprogramma die voor de hand lag was SPSS, dit is een betrouwbare softwareprogramma waar de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen ook gebruik van maakt. Allereerst is alle data in Microsoft Excel gezet, vervolgens is de data geanalyseerd in SPSS. Ter beantwoording van de eerste deelvraag is er gebruik gemaakt van beschrijvende statistiek. Deze methode is het meest geschikt omdat het een snelle en overzichtelijke presentatie geeft hoe de steekproefpopulatie eruit ziet (Moore & McCabe, 2014).

Voor de tweede deelvraag is er eerst in de dataset onderscheid gemaakt tussen heteroseksuele en niet-heteroseksuele individuen. Vervolgens is het verband onderzocht tussen (niet-) heteroseksuele individuen en de zekerheid die zij ervaren over hun seksuele gerichtheid en hun motieven om een homocafé te bezoeken. Hierbij is gebruik gemaakt van een Spearman's rho toets omdat het ging om twee ordinale variabelen. De zekerheid over seksuele gerichtheid is onderverdeeld in drie groepen: helemaal zeker, zeker, neutraal/(helemaal) niet zeker, omdat de groepen op deze manier het meest gelijk verdeeld waren. Niemand had ingevuld dat hij/zij de vraag niet wilde beantwoorden. Daarna is per motief (het opzoeken van gezelligheid; het afspreken met vrienden; het maken van vrienden; het vinden van een seksuele partner; het vinden van een partner voor een eventuele relatie; het nuttigen van alcoholische dranken; het opzoeken van ontspanning; een gevoel van veiligheid ervaren in de homocafés) de Spearman's rho toegepast. Wanneer de uitkomst van deze toets significant was werd er gekeken naar de sterkte van dit verband en dus de correlatie.

Vervolgens is de open vraag geanalyseerd. deze vraag beoogde antwoord te krijgen op de vraag waarom mensen specifiek het café bezochten waar ze zich bevonden. De antwoorden zijn eerst allemaal in een tabel gezet. Vervolgens zijn er verschillende categorieën gemaakt en elke antwoord in de meest passende categorie geplaatst.

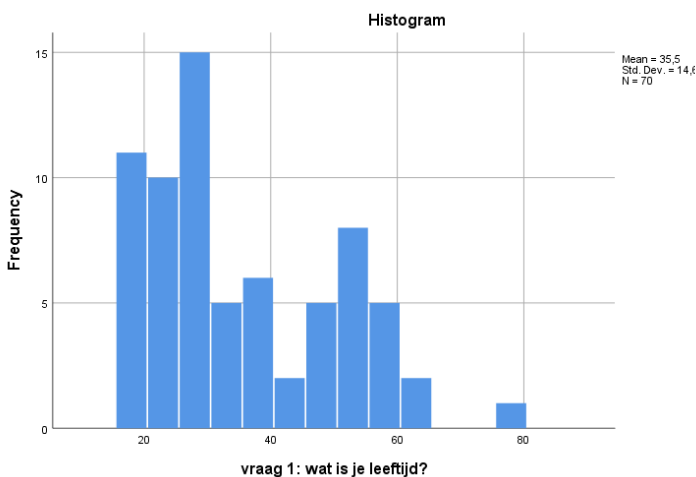
Voor de derde deelvraag is er een Chi-kwadraattoets toegepast op basis van twee nominale variabelen. De seksuele gerichtheid van een individu is afgezet tegen een aantal stellingen (vraag 7 t/m 11 uit de enquête, zie hiervoor bijlage). De gegeven antwoorden vanuit de stellingen zijn onderverdeeld in drie groepen sterk mee eens, mee eens, neutraal/(sterk) mee oneens. De groepen zijn onderverdeeld zodat de groepen groot genoeg waren zodat er een chi-kwadraattoets uitgevoerd kon worden. Ten slotte, is er voor dit onderzoek gebruik gemaakt van een significantieniveau van 5%.

4 Resultaten

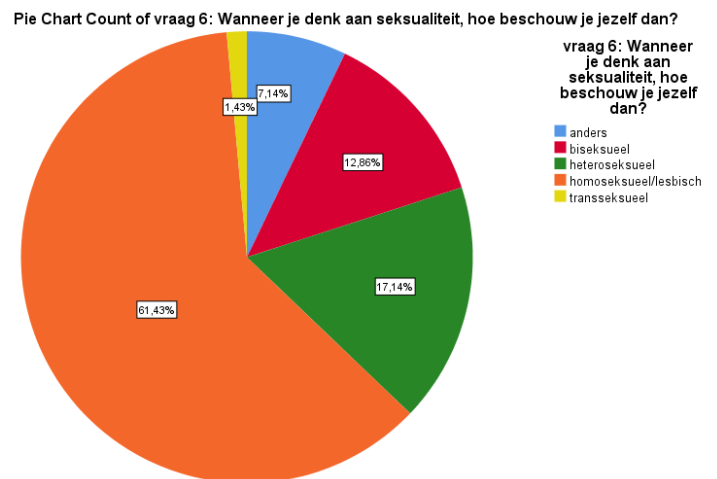
Dit hoofdstuk zal de belangrijkste resultaten tonen die voortgekomen zijn uit de analyse. Per resultaten zullen apart weergegeven voor elke deelvraag gesteld in de inleiding.

4.1 Persoonskenmerken van bezoekers van homocafés in Groningen

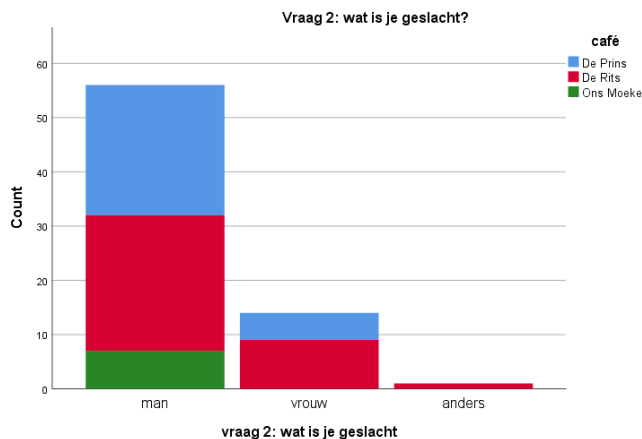
Ter beantwoording van de eerste deelvraag ‘Wat zijn de belangrijkste persoonskenmerken van de niet-heteroseksuele bezoekers van homocafés in Groningen?’ is er een schets gemaakt van de steekproefpopulatie. De eerste histogram, te zien in figuur 2, geeft de leeftijden van de respondenten weer. De histogram laat zien dat de jongste respondent 18 jaar is en de oudste respondent 79 jaar. Verder is er een grote variatie in leeftijd te zien en de gemiddelde leeftijd is 35,5 jaar. Vervolgens geeft een taartdiagram de seksuele gerichtheid van de steekproefpopulatie weer (zie figuur 3). De diagram laat zien dat de meerderheid homoseksueel/lesbisch is met 61,4%, de daarop twee grootste groepen zijn biseksueel (12,9%) en heteroseksueel (17,1%). Tot slot laat het laatste figuur (4) het geslacht van de respondenten zien. Onderscheid is er gemaakt tussen de drie cafés waar de enquêtes afgenomen zijn. Naar voren komt dat er vooral mannen de enquête hebben ingevuld.

Figuur 2: verdeling leeftijden

Figuur 3: verdeling seksuele gerichtheid

Figuur 4: verdeling geslacht per café

4.2 Motief om een homocafé te bezoeken

De tweede deelvraag gesteld voor dit onderzoek luidt: Wat is het algemene motief van niet heteroseksuele individuen om naar een homocafé te gaan? En waarom specifiek dit homocafé in Groningen? Het eerste deel van deze vraag is getoetst door middel van de Spearman's Rho toets. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen heteroseksuele en niet-heteroseksuele bezoekers. Vervolgens is de zekerheid die de respondent ervaarde over hun seksuele gerichtheid getoetst voor niet-heteroseksuele bezoekers samen met de redenen om naar een homocafé te gaan. Alle Spearman's Rho toetsen bleken niet-significant te zijn, op één na. Het gaat om de volgende uitkomsten; gezelligheid opzoeken (sign. 11,1%); afspreken met vrienden (sign. 7,9%); om vrienden te maken (sign 5,5%); vinden van een seksuele partner (sign. 45,4%) ; vinden van een partner voor een eventuele relatie (14,9%) ; om (een aanzienlijk aantal) alcoholische dranken te nuttigen (sign 0%) ; om te relaxen (sign 14,7%); ik voel mij hier veilig (sign. 41,9%). Bij alle redenen die niet significant zijn betekent het dat er geen verband is tussen de zekerheid over de seksuele gerichtheid en de reden om een homocafé te bezoeken. Er is wel een verband tussen de reden dat een niet-heteroseksuele bezoekers een homocafé bezoekt om alcoholische dranken te nuttigen en de zekerheid over zijn/haar seksuele gerichtheid met een correlatiecoëfficiënt van 0,482. Dit betekent het verband redelijk sterk is. Dit wil zeggen hoe zekerder iemand is over zijn/haar seksuele gerichtheid hoe eerder hij/zij naar een homocafé gaat om alcoholische dranken te nuttigen.

Vervolgens is dezelfde toets toegepast voor de heteroseksuele bezoekers, hier kwam het volgende uit: gezelligheid opzoeken (sign. 54,8%); afspreken met vrienden (sign. 14,7%); om vrienden te maken (sign. 36,2%); vinden van een seksuele partner (sign. 85,9%) ; vinden van een partner voor een eventuele relatie (72,6%) ; om (een aanzienlijk aantal) alcoholische dranken te nuttigen (sign. 82%) ; om te relaxen (sign. 63,8%); ik voel mij hier veilig (sign.

66,6%). Alle toetsen bleken niet significant te zijn, dat betekent dat er geen verband is tussen de zekerheid over de seksuele gerichtheid en de redenen om een homocafé te bezoeken. Aangemerkt moet worden dat bij de heteroseksuele bezoekers getoetst is met een steekproefpopulatie van 13 personen, dit kan invloed hebben op de uitkomst.

Om antwoord te krijgen op de vraag waarom respondenten specifiek naar de drie cafés gingen is er een openvraag gesteld in de enquête. Bij de drie cafés kwam naar voren dat de sfeer goed was en de cafés gezellig waren. Daarnaast gaven veel respondenten aan dat ze zichzelf konden zijn in deze cafés, en dat zij zich op hun gemak voelden. Verder gaven de respondenten van Café de Prins aan dat het café modern en progressief is. Daarnaast was de muziek in het café goed en er heerst in het café geen angst voor geweld. Verder bezochten veel respondent de cafés uit nieuwsgierigheid of waren ze mee met vrienden. Bij Café Ons Moeke werd specifiek aangegeven dat het eten goed was. Een ander veel benoemd argument om Café de Rits te bezoeken was de wekelijkse borrels van studentenvereniging Ganymedes.

4.3 Houding ten aanzien van seksuele gerichtheid

Om antwoord te krijgen op de derde deelvraag is er gebruik gemaakt van een chi-kwadraattoets. De derde deelvraag is: Wat is de houding van de niet-heteroseksuele bezoekers van homocafés ten aanzien van hun seksuele oriëntatie?

Allereerst is de seksuele gerichtheid van de respondenten afgezet tegen de stelling of het bezoeken van een homocafé eraan bijgedragen heeft dat iemand zich meer open opstelt ten aanzien van zijn/haar seksuele identiteit. De uitkomst van deze chi-kwadraattoets, te vinden in tabel 2, blijkt niet-significant te zijn, met een chi-kwadraat waarde van 8,098 en een significantieniveau van 88%. Dat wil zeggen dat er geen verschil tussen de variabelen seksuele gerichtheid en zekerheid seksuele gerichtheid is, en om deze reden kan er geen verdere analyse gemaakt worden.

Vervolgens is seksuele gerichtheid afgezet tegen zekerheid die een individu heeft over zijn/haar seksuele gerichtheid hierbij is de chi-kwadraatwaarde 2,468 en een significantieniveau van 65%. Ook tussen deze twee variabelen ontbreekt er dus geen verband.

Daarnaast is seksuele gerichtheid vergeleken met de stelling 'iedereen die belangrijk voor mij is weet over mijn seksuele gerichtheid'. Hieruit kwam een chi-kwadraatwaarde van 1,851 en een significantieniveau van 76,3%. Verder is seksuele gerichtheid vergeleken met de stelling of de respondenten hun seksuele gerichtheid zonder problemen publiekelijk verkondigen, hieruit kwam een chi-kwadraatwaarde van 2,132 en een significantieniveau van

71,2%. Tot slot is de seksuele gerichtheid van de respondenten vergeleken met de stelling ‘het uiten van mijn seksuele gerichtheid aan anderen maakt mij trots’. Uit deze toets kwam een chi-kwadraatwaarde van 4,245 en een significantieniveau van 37,4%. Aangezien al deze toetsen niet-significant waren, en er dus een verband ontbreekt tussen de getoetste variabelen, was het niet mogelijk om een verdere samenhang tussen de variabelen te meten.

Tabel 2: chi-kwadraattoets: seksuele gerichtheid en openlijk uiten seksuele gerichtheid

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	2,468 ^a	4	,650
Likelihood Ratio	2,295	4	,682
Linear-by-Linear Association	,685	1	,408
N of Valid Cases	70		

a. 5 cells (55,6%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,93.

Vervolgens is de frequentie van het bezoeken van een homocafé afgezet tegen de vraag of het bezoeken van homocafés eraan heeft bijgedragen of iemand zich openlijk is gaan uiten over zijn/haar seksuele gerichtheid. Dit mogelijke verband is onderzocht aan de hand van een chi-kwadraattoets. De uitkomst was een chi-kwadraatwaarde van 6,051 en een significantieniveau van 19.5%, te zien in tabel 3. Dit betekent dat de uitkomst niet-significant is en er dus geen verband is tussen frequentie bezoek en het openlijker uiten van de seksuele gerichtheid van een individu.

Tabel 3: Chi-kwadraattoets: frenquie bezoek en openlijk uiten over seksuele gerichtheid door bezoek homocafé

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	6,051 ^a	4	,195
Likelihood Ratio	5,977	4	,201
Linear-by-Linear Association	,078	1	,780
N of Valid Cases	69		

a. 4 cells (44,4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,96.

5 Discussie

In dit hoofdstuk zal allereerst een beschouwing worden gegeven over de gevonden resultaten en daarbij een aantal kanttekeningen. Vervolgens zal in dit hoofdstuk de aanbevelingen voor de praktijk besproken worden. De sterke punten en de zwakke punten van dit onderzoek zal als laatste aan bod komen.

5.1 Uitleg resultaten

De onderzoeksvraag voor dit onderzoek luidt: : In hoeverre dragen homocafés in Groningen bij aan het uiten van een seksuele identiteit bij niet-heteroseksuele bezoekers van een homocafé? De belangrijkste resultaten uit het vorige hoofdstuk (4) zijn dat er geen verband is tussen de zekerheid die zowel heteroseksuele als niet-heteroseksuele individuen ervaren over hun seksuele gerichtheid en het reden om een homocafé te bezoeken. Echter bleek er wel een verband te zijn tussen niet-heteroseksuele bezoekers van een homocafé en de reden om naar een homocafé te gaan om alcoholische dranken te nuttigen. Verder is er door het statische onderzoek geen verband tussen de seksuele gerichtheid en het openlijk uiten van deze seksuele gerichtheid gevonden. Ten slotte blijkt er ook geen verband te zijn tussen de frequentie van bezoek en de zekerheid die een individu ervaart over zijn/haar seksuele gerichtheid.

De resultaten uit de verschillende toetsen wekken de indruk dat de steekproef vrij homogeen van aard is. Dit vermoeden wordt gewekt omdat de resultaten niet-significant zijn en er dus weinig verschil is tussen de getoetste variabelen. Uit de eerste deelvraag kan geen algemene conclusie getrokken worden omdat er beschrijvende statistiek is toegepast, wat uitspraak doet over de gehele populatie. Op basis van de gegevens is alleen een schets gemaakt over de steekproef. Hieruit blijkt dat het overgrote deel homoseksueel/lesbisch is, en dat ligt ook in de lijn der verwachting. Uit de literatuur blijkt namelijk dat een homocafé een forum is voor een homoseksuele subcultuur (Haslop, 1998). Daarnaast blijkt dat er overwegend mannen geënquêteerd zijn, en dat er grote variantie in leeftijd is. De bestudeerde literatuur geeft hier geen antwoord op en verder onderzoek zal nodig zijn om hier een verklaring voor te kunnen geven.

Vervolgens is het motief om een homocafé te bezoeken onderzocht aan de hand van de zekerheid die zowel niet-heteroseksuele als heteroseksuele bezoekers ervaren over hun seksuele gerichtheid. Ook hier blijkt tussen deze variabelen geen duidelijk verband te zijn, zelfs een aantal verbanden bleken sterk insignificant. Er bleek echter wel een redelijk sterk verband te zijn tussen het motief om alcoholische dranken te nuttigen te worden en de zekerheid van

seksuele gerichtheid bij niet-heteroseksuele bezoekers. De literatuur geeft hier geen verklaring voor, maar er kan een mogelijke verklaring aangedragen worden. Individuen die zeker zijn over hun seksuele gerichtheid zouden zich op hun gemak kunnen voelen, veel kennissen hebben en daarom langer blijven en veel alcoholische dranken nuttigen. Veel respondenten gaven namelijk in de openvraag aan dat ze de cafés heel gezellig vonden, er veel vrienden hadden en het gevoel hadden dat ze ‘onder ons’ waren. ‘Onder ons’ wil in dit geval zeggen dat de respondenten de cafés bezochten omdat ze daar veel (homoseksuele) vrienden hadden waar ze zich veilig bij voelden.

Ten slotte, is er voor de laatste deelvraag de seksuele gerichtheid van de respondenten afgezet tegen een aantal stellingen. Aan de hand van de literatuur was de verwachting gewekt dat er een verband zou zijn tussen de seksuele gerichtheid van de respondenten en hun zekerheid over hun seksuele gerichtheid. Uit de tabel van Horowitz & Newcomb (2002) en Meerendonk & Probst (2004) wordt het vermoeden gewekt dat individuen een homocafé bezoeken om mogelijk uit te vinden of hij/zij homoseksueel is. Uit het statistisch onderzoek blijkt er echter geen verband te zijn tussen seksuele gerichtheid van individuen en de zekerheid over hun seksuele gerichtheid. De open vraag uit dit onderzoek geeft hier wellicht een mogelijke verklaring: veel homoseksuele respondenten bezochten een homocafé omdat ze mee waren met vrienden. Tussen seksuele gerichtheid en de andere stellingen bleken ook geen significant resultaat uit te komen. Seksuele gerichtheid blijkt in dit geval dus geen bepalende factor te zijn wat betreft de houding die individuen hebben tegenover het uiten van hun seksuele gerichtheid.

Daarnaast is onderzocht of de frequentie van het bezoeken van een homocafé invloed heeft op het openlijker uiten van de seksuele gerichtheid van een individu door het bezoeken van een homocafé. Ook tussen deze twee variabelen bleek geen verband te zijn. De literatuur schetst de verwachting dat er wel een verband zou kunnen zijn, omdat het mengen in seksuele activiteiten een vorming van seksuele identiteit kan stimuleren, zoals in het fasen model van Meerendonk en Probst (2004).

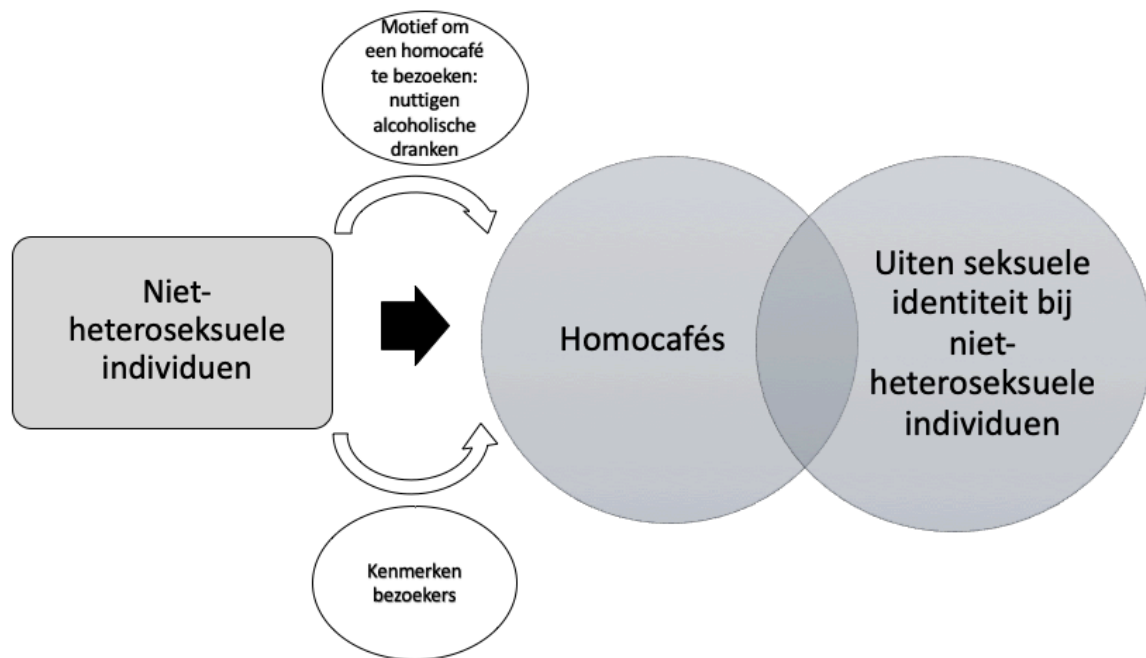
Hoewel de literatuur een verband tussen homocafés seksuele identiteitsvorming doet vermoeden, wijst de praktijk echter iets anders uit. Voor zowel de niet-heteroseksuele als de heteroseksuele bezoekers van homocafés blijkt er geen verband te bestaan tussen de boven genoemde variabelen. Uitkomst van dit onderzoek is dat er geen directe relatie bestaat tussen homocafés en de invloed die het heeft in het vormen van een seksuele identiteit.

5.2 Kanttekeningen gevonden resultaten

Bij de bovengenoemde resultaten kunnen twee belangrijke kanttekeningen geplaatst worden. Ten eerste is deze analyse gebaseerd op 72 respondenten. Dit aantal is volgens de richtlijnen van Moore en McCabe (2014) voldoende om de uitgevoerde toetsen statistisch te testen. De onderzoekspopulatie is nog steeds klein, waardoor de resultaten onzekerder zijn. Dit zou anders zijn als statistische toetsen op een grote onderzoekspopulatie uitgevoerd zouden worden. Daarnaast is er bij het uitvoeren van statistische toetsen altijd de kans op een fout van de tweede soort. Dat wil zeggen dat de nulhypothese ten onrechte geaccepteerd wordt en dus de alternatieve hypothese ten onrechte verworpen wordt (Moore en McCabe, 2014). Ook in dit onderzoek is er een kans op een fout van de tweede soort.

5.3 Aanpassing Conceptueel model

Het eerder gepresenteerde model in dit onderzoek wekt het idee dat er een lineair verband tussen homocafés en het uiten van een seksuele identiteit. Uit het onderzoek blijkt dat er andere relaties bestaan, en zijn er aanpassingen in het conceptuele model nodig. Er blijkt uit het gedane onderzoek geen direct verband te zijn tussen het bezoeken van homocafés en het uiten van een seksuele identiteit. De literatuur stelt echter dat een homocafé een kloof kan dichten tussen de private en publieke sfeer verkleinen (Mattson, 2014). Daarnaast is een homocafé een plek waar expressie gegeven kan worden aan iemands imago (Haslop, 1998). Door de onderbouwing vanuit de literatuur is er een relatie tussen homocafés en het uiten van seksuele identiteit nog goed mogelijk. De overlappende cirkels in het nieuwe conceptuele model symboliseren het mogelijk relatie. Daarnaast is er in dit onderzoek wel een relatie aangetoond tussen het bezoeken van homocafés bij het motief van niet-heteroseksuele gasten en het motief om (veel) alcoholische dranken ten nuttigen. Hieronder is het nieuwe conceptuele model te zien (figuur 5), welke aangepast is na het gedane onderzoek.

Figuur 5: nieuw conceptueel model

5.4. Aanbevelingen

Een aanbeveling voor verder onderzoek zal zijn dat er op meer verschillende steden/plaatsen in Nederland onderzoek gedaan zou moeten worden. Veel respondenten gaven namelijk aan dat het afhankelijk van de plek is waar ze zich openlijk durven uiten over hun seksuele gerichtheid. Daarnaast zouden voor vervolg onderzoek een grote steekproefpopulatie nodig zijn om een statisch sterker antwoord te kunnen geven. Anderzijds kan een onderzoeker er ook voor kiezen om interviews te houden. Gedurende het afnemen van de enquêtes voor dit onderzoek wilde de respondenten namelijk graag meer vertellen over de onderwerpen homoseksualiteit en homocafés.

5.5 Sterke en zwakke punten

Het afnemen van enquêtes brengt voor- en nadelen met zich mee. Er is gekozen voor een enquête omdat het een snelle manier is om veel respondenten te krijgen, daarnaast zijn mensen vaak bereid om een korte enquête in te vullen in tegenstelling tot een tijdrovend diepte-interview. Het grote voordeel bij de afgenomen enquêtes voor dit onderzoek is dat iedereen de tijd had en bereid was om de enquêtes rustig in te vullen. Dit brengt met zich mee dat (bijna) iedereen die gevraagd werd om een enquête in te vullen, dit ook wilde doen

Een beperking van dit onderzoek is dat een enquête met gesloten vragen ook geen ruimte biedt als een respondent een ander antwoord wenst in te vullen. Dit bleek vooral bij vraag 10

waar veel respondenten naast de vraag een opmerking noteerden. De respondenten gaven aan dat het erg afhankelijk van de plek of ze zich publiekelijk openlijk durfde te uiten over hun seksuele gerichtheid.

Een andere beperking van enquêtes afnemen op de manier binnen dit onderzoek, was dat de onderzoeker van zelf niet aanwezig was. Dit gebeurde naar de wens van de café-eigenaar van het desbetreffende café en kan mogelijk toe hebben geleid dat de respondenten niet volledig op vrijwillige basis de enquête hebben ingevuld. Dit heeft mogelijk negatieve invloed gehad op de uitkomsten van dit onderzoek, oftewel er is mogelijk bias opgetreden.

6. Conclusie

Het doel van dit onderzoek was het verkrijgen van inzichten over een mogelijk verband tussen het bezoeken van een homocafé als niet-heteroseksueel persoon en seksuele identiteitsvorming. Naar aanleiding van onderzoek bij drie homocafés in Groningen kan geconcludeerd worden dat er geen verband is tussen deze variabelen. Deze conclusie kan worden getrokken aan de hand van drie deelvragen die voor dit onderzoek opgesteld waren. De eerste deelvraag gaf inzichten over de onderzoekspopulatie waaruit blijkt dat vooral homoseksuele mannen een homocafé bezoeken en de gemiddelde leeftijd van deze bezoekers 35,5 jaar. Verder werd het motief om naar een homocafé te gaan onderzocht. Er blijkt geen verband te bestaan tussen de zekerheid die iemand heeft over zijn/haar seksuele gerichtheid en verschillende redenen om naar een homocafé te gaan, zoals gezelligheid opzoeken en vrienden te maken. Daarnaast werd er de respondenten een open vraag voorgelegd over hun motief om een specifiek homocafé te bezoeken. Hieruit bleek dat velen het café bezochten omdat ze de sfeer prettig vonden en ze zich op hun gemak voelden in het specifieke café. Ten slotte is de houding onderzocht die de respondenten hadden ten aanzien van hun seksuele gerichtheid. Om deze vraag te beantwoorden is seksuele gerichtheid afgezet tegen een aantal stellingen. Tussen seksuele gerichtheid en deze stellingen bleek geen verband te zijn. Naar aanleiding van het gedane onderzoek is er een nieuwe theorie gepresenteerd. Verder onderzoek zal nodig zijn om meer kennis over dit onderwerp te vergaren. Dit zal ook ten goede komen aan de homoseksuele gemeenschap omdat er daardoor meer inzichten kunnen komen wat een homocafé toe kan voegen aan hun seksuele identiteit en specifiek het uiten daarvan.

Referenties

- Breuls, M., Bekker, M. (2005). *Genderidentiteit en Risicogedrag. De relatie tussen genderidentiteit en rook- en drinkgedrag*. Tijdschrift voor genderstudies. 2, 23-35.
- Brown, M. (2006). *Sexual citizenship, political obligation and disease ecology in gay Seattle*. Political Geography, 25(8), pp.874-898.
- Cense, M., Emmen, M., Holla, S. (2017). *Gender diversiteit*. Alliantie Genderdiversiteit 2017, pp 4.
- Clifford, N., French, S., and Valentine, G. (2010). *Key Methods in Geography*. (pp. 77-87) Tweede druk. London: Sage.
- Croff, J., Hubach, R., Currin, J. and Frederick, A. (2017). *Hidden Rainbows: Gay Bars as Safe Havens in a Socially Conservative Area Since the Pulse Nightclub Massacre*. *Sexuality Research and Social Policy*, 14(2), pp.233-240.
- Farber, J. (2017). *How 'Gay' Should a Gay Bar be?*. The New York Times. [online] Available at: <https://www.nytimes.com/2017/06/24/fashion/how-gay-should-a-gay-bar-be.html> [Accessed 25 Sep. 2018].
- Fowler, F. (2014). *Survey research methods*. London: Sage Publication.
- Haslop, C., Hill, H. and Schmidt, R. (1998). *The gay lifestyle - spaces for a subculture of consumption*. Marketing Intelligence & Planning, 16(5), pp.318-326.
- Horowitz, J. and Newcomb, M. (2002). *A Multidimensional Approach to Homosexual Identity*. *Journal of Homosexuality*, 42(2), pp.1-19.
- Mattson, G. (2014). *Style and the value of gay nightlife: Homonormative placemaking in San Francisco*. Urban Studies, 52(16), pp.3144-3146.

- Meerendonk, D. Van de & Probst, T. (2004). *Sexual Minority Identity Formation in an Adult Population*. Journal of Homosexuality, 47(2), pp.81-90.
- Mepschen, P., Duyvendak, J. and Tonkens, E. (2010). *Sexual Politics, Orientalism and Multicultural Citizenship in the Netherlands*. Sociology, 44(5), pp.962-979.
- Moore, D. & McCabe, P. *Statistiek in de praktijk*. (2014). Vijfde editie. United States. Academic Service
- Richardson, D. (2000). *Constructing sexual citizenship: theorizing sexual rights*. Critical Social Policy, 20(1), pp.105-135.
- Richardson, D. (2016). *Rethinking Sexual Citizenship*. Sociology, 51(2), pp.208-224.
- Rosario, M., Schrimshaw, E., Hunter, J. and Braun, L. (2006). *Sexual identity development among lesbian, gay, and bisexual youths: Consistency and change over time*. Journal of Sex Research, 43(1), pp.46-58.
- Waaldijk, C. (2013). *Het recht om relaties aan te gaan en te ontwikkelen: uitgangspunt voor rechtsvergelijking inzake (homo-) seksuele gerichtheid*. Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht. 4, 104-110

Bijlagen

Bijlage 1 - Overzicht belangrijkste concepten vanuit de literatuur

Concept	Definitie	Operationalisering	Enquête vragen
Genderidentiteit	De beleving van een individu tegenover het begrip 'gender' (Breuls & Bekker, 2005).	Iemand kan geboren worden en een geslacht verkrijgen waarin die persoon zich niet tot kan relateren (Breuls & Bekker, 2005). In de enquête voor dit onderzoek konden de respondenten het geslacht aankruisen wat het meest voor hen toepasbaar was.	Wat is je geslacht? (vraag 2)
Seksuele voorkeur	Het identificeren als homoseksueel of lesbisch kan ertoe leiden dat individuen zich gaan mengen in seksueel gedrag dat in overeenstemming is met hun identiteit. (Rosario et al, 2006)	De enquêtes werden afgenomen in een omgeving waar veel bezoekers meer vrijheid hadden tot het uiten van hun seksuele voorkeur. Een homocafé geeft meer vrijheid in het uiten van een imago.	Wanneer je denkt aan je seksuele voorkeur, hoe beschouw je jezelf dan? (vraag 7)
Seksuele gerichtheid	'Zegt iets over hoe iemand zich verhoudt tot andere mannen of vrouwen'. Dit begrip geeft aan dat iemand het recht heeft een liefdevolle relatie tot een ander persoon aan te gaan (Waaldijk, 2013).	Voor dit onderzoek is geprobeerd om het begrip 'seksuele gerichtheid' als 'vloeiend' vast te leggen. Dat wil zeggen dat de seksuele gerichtheid van een persoon gedurende zijn leven kan veranderen, en dus niet bij de geboorte een vast gesteld 'feit' is.	Hoe zeker ben je over je seksuele gerichtheid op dit moment in je leven? (vraag 8) Stelling: 'Iedereen die belangrijk voor mij is weet over mijn seksuele gerichtheid' (vraag 9) 'Ik vind het geen probleem om mijn seksuele gerichtheid publiekelijk te verkondigen' (vraag 10) Stelling: 'Het uiten van mijn seksuele gerichtheid aan anderen maakt mij trots' (vraag 11)
Homocafé	Een homocafé is een forum waar een	Een homocafé onderscheidt zich van	Waarom bezoek je specifiek dit homocafé

	<p>homoseksuele individu sociale activiteiten kan uitvoeren in een subcultuur en zijn/haar nieuwe imago kan presenteren (Haslop et al, 1998).</p>	<p>een regulier café omdat dit expliciet ruimte geeft aan een homoseksuele subcultuur. De vragen in de enquête gingen dan ook specifiek over het motief om juist naar deze cafés toe te gaan.</p>	<p>en niet een ander (regulier) café in Groningen? (vraag 3)</p> <p>Hoe vaak bezoek je dit homocafé? (vraag 4)</p> <p>Stelling: het bezoeken van homocafés heeft eraan bijgedragen dat ik mij openlijker ben gaan uiten over mijn seksuele gerichtheid. (vraag 5)</p> <p>De volgende stelling gaat over het motief om naar een homocafé te gaan. Geef steeds aan in hoeverre je het eens bent met de stelling. (vraag 5)</p>
Homoseksuele identiteit	<p>Een homoseksuele identiteit bestaat alleen wanneer iemand zijn homoseksuele gerichtheid actief presenteert aan anderen en wanneer affiniteit met de homoseksuele gemeenschap ontstaat (Haslop et al, 1998). Iemand heeft een volledig ontwikkelde seksuele identiteit als diegene zijn seksuele gerichtheid als positief ervaart en tolereert dat er verschillen binnen seksuele gerichtheid zijn (Horowitz & Newcomb, 2002).</p>	<p>Voor dit onderzoek zijn drie vragen opgesteld om te onderzoeken in welke fase iemand zit van zijn/haar ontwikkeling van een seksuele identiteit</p> <p>Vraag 8 zal ingaan op de beginfase van deze ontwikkelen. (fase 4 tabel 1 van Johns & Probst, 2004)</p> <p>Vraag 9 zal ingaan op fase 5 tabel 1 van Johns & Probst, 2004)</p> <p>Vraag 10 zal ingaan op fase 6 tabel 1 van John & Probst, 2004)</p>	<p>De volgende stelling gaat over het motief om naar een homocafé te gaan. Geef steeds aan in hoeverre je het eens bent met de stelling. (vraag 5)</p> <p>Stelling: ‘Iedereen die belangrijk voor mij is weet over mijn seksuele gerichtheid’ (vraag 9)</p> <p>‘Ik vind het geen probleem om mijn seksuele gerichtheid publiekelijk te verkondigen’ (vraag 10)</p> <p>Stelling: ‘Het uiten van mijn seksuele gerichtheid aan anderen maakt mij trots’ (vraag 11)</p>
‘Others’	<p>De manier waarop meerderheden en minderheden zichzelf verhouden tot elkaar. Daarnaast maakt het duidelijk wie er tot een bepaalde groep</p>	<p>Een homocafé kan gezien worden als een manier om expressie te geven aan een subcultuur (zie hiervoor def. Homocafé). Een</p>	<p>Stelling: ‘Het uiten van mijn seksuele gerichtheid aan anderen maakt mij trots’ (vraag 11)</p>

	behoort (Richardson 2016).	subcultuur is een aparte cultuur naast de bestaande 'hoofdcultuur'. Bezoekers van een homocafé kunnen zich identificeren als ' <i>others</i> ' omdat ze afwijken van een bezoek aan een regulier café.	
--	----------------------------	--	--

Bijlage 2 – enquête

Beste bezoeker,

Allereerst bij voorbaat dank voor het invullen van deze enquête. Mijn naam is Noortje Weers en deze enquête is opgesteld in het kader van mijn bachelorscriptie. Ik schrijf deze scriptie als afrondend project voor mijn studie Sociale Geografie en Planologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Mijn onderzoek gaat over de invloed van homocafés op seksuele identiteitsvorming. Het invullen van deze enquête zal ongeveer 5 minuten duren. Je kunt ten alle tijden stoppen met dit onderzoek. Daarnaast is deze enquête volledig anoniem en er wordt betrouwbaar met deze gegevens omgegaan. Uitkomsten van dit onderzoek zullen gepresenteerd worden binnen de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen en desgewenst aan jou.

- Ik heb bovenstaande tekst gelezen en ik geef toestemming voor het gebruik van mijn ingevulde antwoorden voor onderzoek.**

1. Wat is je leeftijd? (In jaren)

..... jaar

2. Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw
- Anders, namelijk.....

3. Waarom bezoek je specifiek café (...) en niet een ander (regulier) café in Groningen?

.....
.....

4. Hoe vaak bezoek je café (...)?

- Dit is mijn eerste keer.
- Dagelijks
- Wekelijks
- Maandelijks
- Een aantal keer per jaar
- 1 keer in het jaar
- Minder dan 1 keer per jaar

5. de volgende stellingen gaan over het motief om naar een homocafé te gaan. Geef steeds aan in hoeverre je het eens bent met de stelling.

Ik ga naar een homocafé omdat.....

Sterk mee oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Sterk mee eens
---------------------------------	---------------	-----------------	-------------	---------------------------

Gezelligheid opzoeken	☐	☐	☐	☐	☐
Afspreken met vrienden	☐	☐	☐	☐	☐
Om vrienden te maken	☐	☐	☐	☐	☐
Vinden van een seksuele partner	☐	☐	☐	☐	☐
Vinden van een partner voor een eventuele relatie	☐	☐	☐	☐	☐
Om dronken te worden	☐	☐	☐	☐	☐
Om te relaxen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel mij hier veilig	☐	☐	☐	☐	☐

6. Wanneer je denk aan seksualiteit, hoe beschouw je jezelf dan?

- Heteroseksueel
- Homoseksueel/lesbisch
- Biseksueel
- Transseksueel
- Interseksueel
- Anders, namelijk.....
- Deze vraag wil ik liever niet beantwoorden

7. Het bezoeken van homocafés heeft eraan bijgedragen dat ik mij openlijker ben gaan uiten over mijn seksuele gerichtheid.

- Sterk mee eens
- Mee eens
- Neutraal
- Mee oneens
- Sterk mee oneens
- Deze vraag wil ik liever niet beantwoorden

8. Hoe zeker ben je over je seksuele gerichtheid op dit moment in je leven?

- Helemaal zeker
- Zeker
- Neutraal
- Niet zeker
- Helemaal niet zeker
- Deze vraag wil ik liever niet beantwoorden

9. Stelling: ‘Iedereen die belangrijk voor mij is weet over mijn seksuele gerichtheid’

- Sterk mee eens
- Mee eens
- Neutraal
- Mee oneens
- Sterk mee oneens
- Deze vraag wil ik liever niet beantwoorden

10. Stelling: ‘Ik vind het geen probleem om mijn seksuele gerichtheid publiekelijk te verkondigen’

- Sterk mee eens
- Mee eens
- Neutraal
- Mee oneens
- Sterk mee oneens
- Deze vraag wil ik liever niet beantwoorden

11. Stelling: ‘Het uiten van mijn seksuele gerichtheid aan anderen maakt mij trots’

- Sterk mee eens
- Mee eens
- Neutraal
- Mee oneens
- Sterk mee oneens
- Deze vraag wil ik liever niet beantwoorden

12. Eventuele op- en/of aanmerkingen

.....

.....

.....

Bedankt voor het invullen van deze enquête. Wil je de resultaten van dit onderzoek ontvangen? Dan kun je, wegens de anonimiteit van dit onderzoek, je mailadres doorgeven op een ander formulier die de onderzoeker je zal uitreiken.